

Apginkime šeimos ir vaikų ateitį Lietuvoje!

Mokslo, kultūros ir meno darbuotojų kreipimasis
į Lietuvos Respublikos Seimo narius ir į visus Lietuvos piliečius

Vilnius
2014 m. balandžio 9 d.

Gerbiamieji!

Europos Sąjungos tautų socialinė, ekonominė ir kultūrinė integracija pasireiškia staigiais ne tik džiuginančiais, bet ir nerimą keliančiais gyvenimo formų pokyčiais. Lietuva neabejotinai žengia pažangos keliu. Tačiau kartu ypatingą susirūpinimą kelia tai, kad Lietuvoje ir Europoje nyksta, o dažnai ir sąmoningai naikinama pagarba per daugelį amžių įsitvirtinusioms ir įvairiausiomis sąlygomis patikrintoms visuotinioms žmonių gyvenimo vertybėms.

Mes negalime būti ramūs, kai konformistiškas, nekritiškas Vakarų šalių gyvenimo patirčių perėmimas neišvengiamai sukelia skaudžius socialinius padarinius.

Negalime sutikti ir su tuo, kaip politiniuose debatuose ir teisinėse iniciatyvose neatsakingai skleidžiamas suprimityvintas, akivaizdžiausius civilizacijos krizės simptomus liudijantis žmogaus socialinės būties ir jo teisių supratimas. Atskiriant lytinį instinktą nuo jo socialinio turinio, žmogaus biologinę prigimtį siekiama vienareikšmiškai traktuoti kaip jo įgimtų teisių šaltinį.

Tai ypač išryškėjo Europos Parlamente svarstant Editos Estrelos (Edite Estrela) rezoliuciją dėl lytinės ir reprodukcinės sveikatos ir teisių bei Europos Parlamento 2014 m. vasario 4 d. priimtoje alternatyvioje rezoliucijoje, kurioje žmogaus teisės interpretuojamos biologinės prigimties dvasia.

Ne tik Europos, bet ir pasaulio žmogaus teisių deklaracijose yra ginami toli gražu ne biologiniai žmogaus instinktai, o žmonių bendruomenių pripažintos vertybės. Žmogaus teisių ištakose žmogaus biologinė prigimtis visada suvokiama tik per socialinę ir kultūrinę paskirtį.

Vis dažniau regime, kaip viešojoje politikoje siekiama lengvabūdiškai elgtis su žmonių gyvybėmis. Gyvybės išsaugojimas liovėsi buvęs svarbiausia žmogaus būties ir visuomenine vertybe. Tai akivaizdžiai prieštarauja humanistinei civilizacijos dvasiai. Juk šiuolaikinis humanizmas pripažįsta žmogaus orumą dar yra motinos iščiose esančiai gyvybei.

Ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje šeimos ir vaikų teisių konstitucinės apsaugos stiprinimas tapo konfliktiškos politinės kovos objektu. Vis įtakingesnė darosi nuomonė, kad šeimos kūrimo nebūtina saistyti su valstybės ir tautos išlikimu, ir vis rečiau galima išgirsti kalbas apie išskirtinę priedermę remti vyro ir moters santuoką, kurti ir stiprinti šeimą kaip visuomenės ir valstybės egzistavimo pagrindą.

Diskusijose apie šeimą tarsi pamirštama, kad vyro ir moters santuokoje sukurta šeima yra įtvirtinta Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje (16 str.), Tarptautiniame pilietinių ir politinių teisių pakte (23 str.), Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (12 str.).

Tradicinė darni, sveika, monogaminė šeima yra idealios visuomenės ir valstybės ląstelė bei prototipas. Joje slypi pirminis fundamentalus funkcijų ir valdžių pasiskirstymas: motina – taupios ekonomikos ir naciją vienijančios kultūros ministerija, tėvas – viešosios tvarkos ir ūkinės bazės užtikrinimo, saugumo bei tarptautinių santykių ministerija, seneliai kontroliuoja valstybės istorinį tęstinumą, o vaikai sudaro lygiateisių piliečių visuomenę, spontaniškai išmokstančią pagarbiai bendrauti su tėvais ir seneliais, nuo kurių priklauso vaikų kultūra ir išgyvenimo galimybės.

Nebus tradicinės vyro ir moters sąjunga sudarytos šeimos – neliks elementarios bendravimo ir tarpusavio susiklausymo kultūros, nebus nei sugyventi gebančios visuomenės, nei susinaikinimo išvengiančios valstybės.

Nėra įrodymų, kuriais remdamiesi galėtume neabejodami tvirtinti, kad vyro ir moters socialiniai vaidmenys nepriklauso nuo biologinio lyčių skirtumo. Neigdami vyro ir moters biologinės prigimties ir socialinių vaidmenų vienovę, mes rizikuojame sunaikinti svarbiausius vaikų socialinės integracijos mechanizmus.

(Tęsinys 2 psl. →)

„Apginkime šeimos ir vaikų ateitį Lietuvoje!“
Mokslo, kultūros ir meno darbuotojų kreipimasis
į Lietuvos Respublikos Seimo narius ir į visus Lietuvos piliečius (tęsinys)

Privalu atkreipti dėmesį, kad Europos Parlamentas savo rezoliucijoje dėl „Lytinės ir reprodukcinės sveikatos ir teisių“, priimtoje 2013 m. gruodžio 10 d., pabrėžė, kad šeimos instituto apsauga ir vaikų lytinis švietimas priklauso valstybių narių kompetencijai. Tuo Europos Parlamentas patvirtino išskirtinę valstybių narių teisę savarankiškai formuoti šeimos politiką, pripažintą Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijoje (9 str.).

Visa tai rodo, kad pačios nacionalinės valstybės privalo imtis iniciatyvos ir atsakingai formuoti savo šeimos politiką, ją konstituciškai įtvirtinti ir apdairiai įgyvendinti.

Šiuo metu šeimos politika Lietuvoje neturi aiškių gairių. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarime „Dėl valstybinės šeimos politikos koncepcijos“, išvelgdamas atotrūkį tarp konstitucinės šeimos doktrinos ir jos praktinio įgyvendinimo, tik paryškino kryptingos valstybinės šeimos politikos poreikį.

Suprasdami nepatikimą mūsų dabartinės šeimos būklę ir politikų, intelektualų bei nevyriausybių organizacijų istorinę priedermę atsakyti į valstybinei šeimos politikai keliamus uždavinius, mes kviečiame Lietuvos Respublikos Seimą kartu su nevyriausybinėmis organizacijomis sukviesti Nacionalinį forumą „Šeima ir vaikai ateities Lietuvoje“, kuris būtų pajėgus suformuluoti Lietuvos valstybei deramas šeimos politikos gaires.

Raginame Seimo narius kuo skubiau imtis iniciatyvos sukurti tokį konstitucinį šeimos ir vaikų apsaugos mechanizmą, kuris pagarbiai įvertintų per daugelį amžių formuotas tradicijas, atitiktų žmogaus teisių vertybinį turinį ir padėtų garantuoti mūsų tautos ateitį.

Saulius Arlauskas, teisininkas, Mykolo Romerio universiteto profesorius,

Vytautas Rubavičius, rašytojas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos kultūros tyrimų instituto vyr. mokslo darbuotojas,

Silvija Sondeckienė, violončelininkė, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorė,

Krescencijus Stoškus, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos kultūros kongreso tarybos pirmininkas,

Kęstutis Lipeika, teisininkas-advokatas,

Aldona Daučiūnienė, Lietuvos mokslų akademijos Mokslininkų rūmų direktorė,

Elvyra Žebertavičiūtė, artistė,

Arvydas Matulionis, prof. habil. dr., Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys,

Petras Kunca, smuikininkas, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorius,

Napalys Kitkauskas, architektas-restauratorius, humanitarinių mokslų daktaras, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas,

Antanas Staponkus, Lietuvos kultūros politikos instituto direktorius.